

ŁÓDZKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO

Certyfikat

REKOMENDACJE PO KONFERENCJI

„MONITOROWANIE RYNKU PRACY DLA EDUKACJI”

(W DNIU 11 STYCZNIA 2011 ROKU)

Lider ZZL w kategorii
małych i średnich firm
(pięciokrotny)

Laureat Konkursu
Lider Zarządzania
Zasobami Ludzkimi
(2002 – 2010)

Akredytacje Łódzkiego
Kuratora Oświaty
dla
placówki doskonalenia
i pozaszkolnych form
kształcenia ustawicznego

Microsoft[®]
REGIONALNE CENTRUM INNOWACJI

Analizy i badania nr 12

ŁÓDŹ

2011

Opracowali:

ELŻBIETA CIEPUCHA

JAKUB STEMPIEŃ

© ŁÓDZKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO 2011

WYDAWNICTWO I PRACOWNIA POLIGRAFICZNA
ŁÓDZKIEGO CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO
90-142 ŁÓDŹ, UL. KOPCIŃSKIEGO 29
tel. 678 33 78, fax. 678 07 98
e-mail: wcdnikp@wckp.lodz.pl
www.wckp.lodz.pl

W dniu 11 stycznia 2011 roku w Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego odbyła się konferencja „**Monitorowanie rynku pracy dla edukacji**”. Organizatorem spotkania było **Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji**. Współorganizatorami konferencji były następujące urzędy i instytucje partnerskie, z którymi Obserwatorium podpisało porozumienia o współpracy, tj.: **Urząd Statystyczny w Łodzi, Wojewódzki Urząd Pracy i Izba Rzemieślnicza w Łodzi, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Łodzi, Agencja Analiz Statystyczno-Ekonomicznych An-Stat i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Łodzi oraz Instytut Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym EEDRI w Łodzi**. Wsparcie w organizacji konferencji udzieliła **Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Program Leonardo da Vinci**.

Patronat honorowy nad konferencją objęła Wojewoda Łódzki Pani Jolanta Chełmińska, Marszałek Województwa Łódzkiego Pan Witold Stępień, Prezydent Miasta Łodzi Pani Hanna Zdanowska oraz Łódzki Kurator Oświaty Pan Jan Kamiński.

Patronat medialny nad konferencją sprawowali: Miesięcznik Kierowniczej Kadry Oświatowej „*Dyrektor Szkoły*”, „*Gazeta Szkolna*”, Miesięcznik „*Mała Firma*” - gazeta rzemieślników, kupców i przedsiębiorców, „*W Centrum*” – czasopismo ŁCDNiKP, a także Radio Łódź, TVP Łódź i Gazeta Wyborcza.

Główna tematyka konferencji dotyczyła:

- prezentacji wyników najnowszych badań i analiz w obszarze gospodarki, rynku pracy i edukacji w Łodzi i w województwie łódzkim,
- wymiany doświadczeń i prezentacji przykładu dobrych praktyk w zakresie współpracy instytucji systemu oświaty oraz instytucji rynku pracy z Łodzi i województwa łódzkiego,
- dostarczenia przesłanek do zmian w kierunkach formalnego i nieformalnego kształcenia zawodowego w regionie.

Podczas konferencji zostały przedstawione prezentacje, w oparciu o artykuły każdego z Partnerów (współorganizatorów konferencji), poświęcone rynkowi pracy województwa łódzkiego. Artykuły zostały zawarte w publikacji dołączonej do materiałów konferencyjnych. Prezentują one wyniki prac analitycznych i badawczych poszczególnych Partnerów, charakteryzują się zatem różnorodnością podejścia do wspólnych obszarów zainteresowań, tj.: gospodarki, edukacji i rynku pracy (obszarów nierozzerwalnie ze sobą powiązanych i od siebie zależnych). Podjęta w artykułach problematyka, pozwala więc lepiej zdiagnozować obecną

sytuację regionalnego rynku pracy i jego potrzeby z różnych punktów widzenia i nie może pozostawać bez znaczenia dla kształtu systemu edukacji. Naszym zdaniem przedstawione wyniki badań i analiz prowadzonych przez każdego z Partnerów pozwolą na podejmowanie trafnych decyzji w zakresie modelowania kierunków kształcenia i szkoleń (a także treści kształcenia, zwłaszcza zawodowego) w regionie łódzkim. Zbiór ten nie wyczerpuje oczywiście wszystkich aspektów rynku pracy, których analiza jest ważna dla rozpoznania potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych tego rynku. Koncentruje się jednak na ważnych dla tego rozpoznania elementach, dotyczących zwłaszcza potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych pracodawców województwa łódzkiego.

Wśród uczestników konferencji (ponad 100 osób) znaleźli się między innymi przedstawiciele samorządów, instytucji systemu oświaty (dyrektorzy i nauczyciele wszystkich typów szkół), reprezentanci instytucji rynku pracy (przykładowo: Wojewódzkiego Urzędu Pracy i powiatowych urzędów pracy, ochotniczych hufców pracy i akademickich biur karier), doradcy zawodowi oraz przedstawiciele pracodawców z Łodzi i terenu województwa łódzkiego, a także inne osoby i instytucje zainteresowane problematyką rynku pracy i edukacją.

Konferencja obejmowała dwie sesje. Podczas pierwszej z nich omówiono następujące zagadnienia:

1. Przemiany w edukacji – próba syntezy (*Janusz Moos – Dyrektor Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego*)
2. Działalność Obserwatorium Rynku Pracy i istota jego funkcjonowania w obszarze edukacji regionalnej – wybrane aspekty (*dr Elżbieta Ciepucha - Kierownik Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji w ŁCDNiKP*)
3. Łódzki rynek pracy na tle dużych miast w Polsce (*prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski - Wiceprzewodniczący Rady Społeczno-Doradczej Centrum*)
4. Aktywność zawodowa mieszkańców regionu łódzkiego – tendencje zmian (*dr Piotr Ryszard Cmela - Dyrektor Urzędu Statystycznego w Łodzi i Anna Jaeschke - Kierownik Łódzkiego Ośrodka Badań Regionalnych w Urzędzie Statystycznym*)
5. Rynek pracy województwa łódzkiego w kontekście oczekiwań pracodawców w oparciu o analizę internetowych i prasowych ofert pracy (*Leszek Kuras - Specjalista ds. statystyki i analiz w Obserwatorium w ŁCDNiKP*)
6. Potrzeby kadrowe i prognoza zatrudnienia w województwie łódzkim na lata 2010-2014 w oparciu o badania Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli

i Kształcenia Praktycznego (*Jakub Stempień - Specjalista ds. badań i analiz w Obserwatorium w ŁCDNiKP*).

Następnie podczas drugiej sesji omówiono następujące zagadnienia:

1. Kształtowanie umiejętności zawodowych odpowiedzią na potrzeby rynku pracy – z doświadczeń łódzkiej szkoły zawodowej (*Kamila Niewiadomska - Dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Łodzi*)
2. Projekty wymian i staży jako przykład odpowiadania na potrzeby szkoleniowe dla firm zainteresowanych pogłębianiem wiedzy o doświadczenia międzynarodowe – prezentacja oferty programu Leonardo da Vinci (*Anna Kowalczyk – Główny Specjalista Programu LLP – Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji*)
3. Łódzki rynek pracy widziany oczami rzemieślnika (*Adam Paprocki - Dyrektor Izby Rzemieślniczej w Łodzi*)
4. Kwalifikacje formalne i doświadczenie jako pożądane cechy pracownika w rozwojowych przedsiębiorstwach regionu łódzkiego (*Katarzyna Pawlata - Kierownik Obserwatorium w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi i Marcin Karolak - Główny analityk w WUP*)
5. Profil idealnego kandydata do pracy w zawodzie informatyka – oczekiwania pracodawców (*Iwona Gruczyńska - Prezes Agencji Analiz Statystyczno-Ekonomicznych AN-STAT i Monika Fabińska - Pracownik naukowo-badawczy Instytutu Badań nad Przedsiębiorczością i Rozwojem Ekonomicznym – EEDRI*).

Jednym z ważniejszych punktów konferencji była **dyskusja**, w trakcie której jej uczestnicy mogli odnieść się do poszczególnych wystąpień, jak również mogli podzielić się własnymi przemyśleniami i doświadczeniami w odniesieniu do tematyki będącej przedmiotem tej konferencji. To właśnie zaprezentowane podczas obydwu sesji wyniki badań stanowiły bazę informacyjną zorganizowanej dyskusji, jak również płaszczyznę odniesienia do zagadnień odnoszących się do sprzężeń zwrotnych w układzie „edukacja a rynek pracy”.

Moderatorami konferencji byli: **Janusz Moos** (*Dyrektor Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego*) oraz **Prof. dr hab. Eugeniusz Kwiatkowski** (*Wiceprzewodniczący Rady Społeczno-Doradczej Centrum*).

W toku dyskusji, jakie kończyły każdą z sesji, uczestnicy wypracowali pakiet rekomendacji. Zostały one zaprezentowane poniżej:

1. NALEŻY CZYNIĆ STARANIA ABY ZACHĘCIĆ PRACODAWCÓW DO JAK NAJSZERSZEJ I NAJPOWSZECHNIEJSZEJ WSPÓŁPRACY ZE SZKOŁAMI I INSTYTUCJAMI SZKOLĄCYMI.

Według badań Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji nawet jedna czwarta firm z województwa łódzkiego natrafiła w 2010 roku na problemy z naborem odpowiednio przygotowanych kandydatów do pracy¹. Zarazem przygotowanie absolwentów do wykonywania zadań zawodowych jest oceniane tylko jako przeciętne (ewentualne: dobre)². Oznacza to występowanie dwóch problemów: niezrealizowanych potrzeb kadrowych firm i trudności młodych ludzi w rozpoczęciu kariery pracowniczej. **Najprostszym i najskuteczniejszym sposobem przeciwdziałania tym problemom jest jak najszersza i najpowszechniejsza współpraca firm ze szkołami i instytucjami szkolącymi.** Współpraca ta powinna obejmować konsultacje odnośnie treści kształcenia, praktyki uczniowskie (na jak najwyższym poziomie), powoływanie klas patronackich, użyczenie sprzętu, doksztalcanie nauczycieli w firmach i prowadzenie zajęć dla uczniów przez wykwalifikowanych pracowników zainteresowanych firm. **Konieczne jest podejmowanie przez władze regionu jak najszerszych starań mających na celu skłonienie pracodawców z województwa łódzkiego do podejmowania współpracy ze szkołami zawodowymi.**

2. NALEŻY CZYNIĆ STARANIA ABY ZATRZYMAĆ MŁODYCH LUDZI NA RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO.

Poważnym problemem dla regionalnej gospodarki i rynku pracy województwa łódzkiego może być problem migracji zarobkowych. Młodzi ludzie po zakończeniu nauki szkolnej, mogą poszukiwać zatrudnienia w innych regionach kraju. Wpływ mają na to stosunkowo niewysokie zarobki w województwie łódzkim. Przykładowo w listopadzie 2010 roku przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w województwie łódzkim 3273,26 PLN, a w sąsiednim województwie mazowieckim: 4227,45 PLN (różnica aż 954,19 PLN)³. **W praktyce może to oznaczać, że wysiłki oświaty regionalnej by zapewnić obszarowi gospodarki**

¹ *Potrzeby kadrowe pracodawców województwa łódzkiego. Raport z badań ankietowych*, praca zbiorowa, ŁCDNiKP- Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji, Łódź 2011.

² Tamże.

³ http://www.stat.gov.pl/lodz/index_PLK_HTML.htm; http://www.stat.gov.pl/warsz/index_PLK_HTML.htm - data dostępu: 14.01.2011 r.

odpowiednio przygotowanych kandydatów do pracy, okażą się bezcelowe, gdyż kandydaci ci będą szukać zatrudnienia poza województwem łódzkim.

Jak podkreślał **Ryszard Mirys, Prezes Zarządu Spółki Engorem**, receptą na to zagrożenie może być **tworzenie dla osób rozpoczynających pracę jednoznacznych, czytelnych i atrakcyjnych ścieżek kariery zawodowej w danej firmie**. Konieczne jest przedstawianie rzetelnych perspektyw zarobkowych i ich uwarunkowań (np. w postaci dalszego rozwoju zawodowego). Traktowanie młodych ludzi w sposób uczciwy i partnerski może stanowić element wiążący pracownika z danym przedsiębiorstwem.

3. NALEŻY CZYNIĆ STARANIA ABY PODNIEŚĆ POZIOM AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Uczestnicy konferencji byli zgodni, że o możliwościach rozwoju gospodarczego regionu w średnim i długim okresie czasu decydować będzie w znacznym stopniu zwiększenie się poziomu aktywności zawodowej mieszkańców województwa łódzkiego. Jak wykazywał **prof. Eugeniusz Kwiatkowski z Rady Społeczno-Doradczej ŁCDNiKP Łódź** wyraźnie i niekorzystnie różni się od reszty kraju pod względem relacji liczby pracujących do liczby ludności. Oznacza to, że istnieją zapewne znaczne „rezerwy” podaży pracy, dzięki którym mogłby zostać wypracowany nie tylko wzrost gospodarczy, ale i poprawa dobrobytu ludności.

Dane prezentowane przez **dr Piotra Cmelę i Annę Jaeschke z Urzędu Statystycznego w Łodzi** w sposób bardziej korzystny opisywały *status quo* (odnosiły się do całego województwa, a nie Miasta Łodzi). **Także na ich podstawie można jednak wykazywać, że istnieje potrzeba zwiększenia liczby pracujących kosztem liczby osób biernych zawodowo i bezrobotnych.**

4. KONIECZNE JEST BUDOWANIE I UMACNIANIE POWIĄZAŃ POMIĘDZY EDUKACJĄ A RYNKIEM PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM.

Jak podkreślał **Janusz Moos, Dyrektor ŁCDNiKP**, nie należy mówić o dostosowywaniu się edukacji do potrzeb rynku pracy (gdyż rynek pracy nie zabezpieczy wartości autotelicznych, które powinna przekazywać szkoła), lecz o uwzględnianiu potrzeb rynku pracy w programach nauczania.

Uczestnicy spotkania byli zgodni, że konieczne jest podjęcie następujących działań:

- dalsze udoskonalanie systemu doradztwa zawodowego i czynienie starań aby wybory szkolne i zawodowe młodych ludzi były świadome i trafne, gdyż wpływa

to poważnie na możliwości rozwoju gospodarczego regionu, ogranicza też niedopasowania strukturalne popytu na pracę i podaży pracy;

- dalsze promowanie kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych (np. jak stwierdziła **Barbara Świetlik, Kierownik Ośrodka Doskonalenia Kadr Technicznych z Naczelnej Organizacji Technicznej – za pośrednictwem telewizji regionalnej). Prognozowany wzrost liczby pracujących w regionie do 2014 roku będzie mógł dokonać się w znacznej mierze dzięki młodym ludziom posiadającym wykształcenie zasadnicze lub średnie techniczne. Należy czynić starania by odwrócić obecne proporcje młodzieży kształcącej się w technikach i liceach ogólnokształcących (zwracali na to uwagę przede wszystkim **Janusz Moos i Ryszard Mirys**);**
- ciągle weryfikowanie treści egzaminów zawodowych z punktu widzenia ich dostosowania wobec potrzeb rynku pracy. Konieczne jest też systematyczne weryfikowanie jakości egzaminów zawodowych (sugestie **Danuty Zakrzewskiej Dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi**).

5. NALEŻY W DALSZYM CIĄGU PROWADZIĆ SYSTEMATYCZNY MONITORING SYTUACJI NA REGIONALNYM RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

Potrzebę stałego monitorowania rynku pracy w Łodzi i w województwie łódzkim podkreślało wielu uczestników spotkania (m.in. **Danuta Zakrzewska, prof. Janusz Witkowski, Wiceprezes Głównego Urzędu Statystycznego, dr Elżbieta Ciepucha, Kierownik Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji w ŁCDNiKP**). W swojej prezentacji **dr Elżbieta Ciepucha** wskazywała na potrzebę traktowania kompleksowego systematycznie prowadzonego monitoringu rynku pracy jako podstawowego źródła rzetelnej informacji dla programowania zmian w obszarze edukacji zawodowej (szkolnej i ustawicznej) i dla poprawy efektywności kształcenia. Wnioski i rekomendacje płynące z takich działań są ważne dla systemu edukacji w regionie - dla lepszego dopasowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy i lepszego przygotowania osób znajdujących się na rynku pracy (w tym absolwentów szkół) do kształcenia przez całe życie. Kompleksowe monitorowanie rynku pracy wymaga jednak zaangażowania szeregu osób i instytucji. Jak wskazywała **dr Elżbieta Ciepucha**, w tym kontekście niezwykle cenną jest inicjatywa (w swojej wypowiedzi zaakcentował to również **prof. Janusz Witkowski**), podjęta przez Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji w ŁCDNiKP, której efektem było zawarcie wielu porozumień

o współpracy na rzecz działań służących rozpoznawaniu różnych segmentów rynku pracy w regionie. Obserwatorium podpisało porozumienia o współpracy w zakresie monitorowania i prognozowania rynku pracy, jego badania i analizy dla potrzeb kształcenia (zwłaszcza zawodowego) w województwie łódzkim. Według **prof. Janusza Witkowskiego** działania podejmowane przez Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji są także cenne z punktu widzenia włączania regionalnych partnerów społecznych na rzecz wsparcia koniecznych zmian zachodzących w edukacji w kontekście budowania sprzężeń zwrotnych w układzie edukacja a rynek pracy. Profesor życzył rozwoju tego istniejącego już partnerstwa w regionie łódzkim.

Uczestnicy konferencji zgodzili się ponadto z sugestią **prof. Janusza Witkowskiego**, iż:

- właściwe byłoby objęcie badaniami i analizami nie tylko popytu na pracę (co stanowiło główny przedmiot rozważań prelegentów), ale również podaży pracy (w tym: badania losów absolwentów),
- należy kontynuować opracowywanie prognoz zmian sytuacji na rynku pracy w regionie. Warto tu odnosić się nie tylko do branż i sektorów, lecz także do konkretnych zawodów i specjalności (w tym obszarze można nawiązywać do badań i rozwiązań metodologicznych wypracowanych przez pracowników Uniwersytetu Łódzkiego pod kierownictwem prof. Bogdana Sucheckiego),
- wskazane jest również tworzenie długookresowych prognoz zmian na rynku pracy (ponad pięcioletnia perspektywa prognozowania – sugestia **dr Jana Kamińskiego, Łódzkiego Kuratora Oświaty**). Należy bowiem uwzględnić uwarunkowania, jakie wynikać będą ze zmian demograficznych, przewidywanych przez statystyków do 2035 roku (znaczny spadek odsetka ludności w wieku produkcyjnym) (uwagę na to zwracał **prof. Janusz Witkowski**).

6. NALEŻY BRAĆ AKTYWNY UDZIAŁ W KONSULTOWANIU AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH ZMIAN W SYSTEMIE OŚWIATY W POLSCE

Tadeusz Rosa, Główny Wizytator Departamentu Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej wskazał na potrzebę konsultowania projektowanych zmian w *Ustawie o systemie oświaty*, jakie są obecnie przygotowywane w MEN. Ideę tę wsparł **Adam Paprocki, Dyrektor Izby Rzemieślniczej w Łodzi**.

Tadeusz Rosa podkreślił zarazem, że MEN uwzględni w projektowanych zmianach aktów prawnych nowe słownictwo i nazewnictwo wynikające ze zmian zachodzących w edukacji. Potwierdził, że propozycje projektowanych zmian, które mają być wdrożone z początkiem września 2012 roku wpisują się w oczekiwania rynku pracy.

7. NALEŻY PODEJMOWAĆ DALSZE DZIAŁANIA W CELU WPROWADZENIA NIEZBĘDNYCH ZMIAN W SYSTEMIE OŚWIATY

Janusz Moos podkreślił i przypomniał konieczność podejmowania działań w zakresie doprowadzenia do niezbędnych zmian w funkcjonowaniu oświaty w Polsce. Implementacja tych zmian ma wartość samą w sobie, jednak ma też kluczowe znaczenie dla budowania powiązań między edukacją i rynkiem pracy (na co wskazywała w swoim wystąpieniu także **Elżbieta Ciepucha**, opierając się o wyniki prac analityczno-badawczych *Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji*) oraz dla możliwości efektywnego kształcenia w kierunkach potrzebnych dla rynku pracy i gospodarki regionalnej. **Janusz Moos** wskazał tu między innymi na następujące obszary problemowe:

- równoważenie trybu formalnego kształcenia szkolnego z trybem pozaformalnym (doksztalcanie, doskonalenie – edukacja „obok”, „poza szkołą” i nieformalnym (samouczenie się, doświadczenie w pracy zawodowej),
- przetwarzanie statycznej kultury kształcenia zawodowego w kulturę dynamiczną,
- jeszcze nieznaczny udział pracodawców w kreowaniu zmian,
- przyjęcie i uznanie umiejętności jako podstawowego i najważniejszego efektu procesu uczenia się (najważniejszy element kwalifikacji),
- przyjęcie i uznanie, że kwalifikacja zawodowa to potwierdzenie, iż dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodnie z określonymi standardami,
- zaprojektowanie i wdrożenie zmian w szkolnej klasyfikacji zawodów poprzez:
[1] wyodrębnienie kwalifikacji (podział zawodów na kwalifikacje) oraz
[2] integrowanie i grupowanie zawodów.

Materiały pokonferencyjne, w postaci prezentacji i publikacji pt. „*Monitorowanie rynku pracy dla edukacji*” zostały zamieszczone na stronie internetowej Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji w LCDNiKP (www.obserwatorium.wckp.lodz.pl).

Dyrektor

*Łódzkie Centrum Doskonalenia
Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego*

Janusz Moos